

Aran-szigetek (Írország)

Cres-Lošinj-sziget (Horvátország)

Szifnosz-sziget (Görögország)

Culatra-sziget (Portugália)

Salina-sziget (Olaszország)

La Palma-sziget (Spanyolország)

Kohéziós politikai támogatás a tiszta energiáknak az uniós szigetekeken

A szigetek – ahol körülbelül 15 millió európai él – a tiszta energiára történő átállás éllovasai lehetnek az új technológiák alkalmazásával és innovatív megoldások végrehajtásával. Az EU támogatja őket ebben, új lehetőségeket teremtve a növekedésre és a munkahelyteremtésre.

Az Európai Bizottság azon dolgozik, hogy fejlessze és támogassa az európai szigeti közösségek tiszta energiával kapcsolatos potenciálját.

A Párizsi Megállapodás elismeri, hogy a szigetek különösen kiszolgáltatottak az éghajlatváltozásnak, és túlzottan függnek a fosszilis tüzelőanyagoktól és az energiaimporttól. Az EU-ban több mint 2200 lakott sziget létezik. Annak ellenére, hogy hozzáférésük van a – szél-, nap- és hullámenergiához hasonló – megújuló energiaforrásokhoz, számos sziget fosszilis tüzelőanyag-behozataltól függ az energiaellátása tekintetében.

Európa számos szigete kis, szigetüzemben működő rendszerekből és kis piacokból áll. A szigetek azonban – ahol körülbelül 15 millió európai él – a tiszta energiára történő átállás éllovasai lehetnek az új technológiák alkalmazásával és innovatív megoldások végrehajtásával.

A szigetek és a szigeti régiók valóban különleges esetek az energiapolitika terén az elszigeteltségük, valamint azon potenciáljuk miatt, hogy új megoldások tesztelését és bemutatását teszik lehetővé.

» A szigetek a tiszta energiára történő átállás éllovasai lehetnek az új technológiák alkalmazásával és innovatív megoldások végrehajtásával. »

Akik magukhoz ragadják a kezdeményezést

A Tiszta energia az EU szigeteinek elnevezésű kezdeményezés az energiaunió stratégia keretén belül hosszú távú keretet biztosít a szigeteknek arra, hogy saját fenntartható, olcsó energiát állítsanak elő. Ez a következő eredményekkel jár majd:

- » **csökkent mértékű energiaköltségek**, sokkal nagyobb megújulóenergia-termelés, valamint energiatároló létesítmények és keresletre reagáló rendszerek megépítése a legújabb technológiák segítségével;
- » **jobb energetikai biztonság a szigetek számára**, amelyek így kevésbé függenek majd a behozataltól;
- » **jobb levegőminőség**, kisebb üvegházhatásúgáz-kibocsátás, illetve kisebb hatás a szigetek természeti környezetére; valamint
- » **új munkahelyek és vállalkozási lehetőségek teremtése**, növelve a szigetek gazdasági önálló képességét.

A Tiszta energia az EU szigeteinek kezdeményezését 2017 májusában indították el Máltán, ahol az Európai Bizottság és 14 uniós tagállam¹ egy politikai nyilatkozatot írt alá. A többi tagállamot is felkérték a csatlakozásra.

A kezdeményezés külön erre a célra kijelölt titkárságát 2018-ban hozták létre, amely átfogó útmutatást készített a szigetek számára, hogyan adhatják meg a kezdő lökést a tiszta energiára történő átállásnak, és hogyan folytathatják a munkát.

Az útmutatás az érdekelt felek bevonására épülő módszerből, átállási menetrendek előkészítésében nyújtott támogatásból, kapacitásépítésből, a projektek és pénzügyi tervek kidolgozásában nyújtott technikai támogatásból, valamint hálózatépítésből és közösségépítési lehetőségekből áll.

Egy felhívást követően 2019 februárjában 26 kísérleti projektet választottak ki arra, hogy támogatást kapjanak a tiszta energiára történő átállási menetrendek előkészítésében. Az első szakaszban hat sziget – az **Aran-szigetek** (Írország), **Cres–Lošinj** (Horvátország), **Szifnosz** (Görögország), **Culatra** (Portugália), **Salina** (Olaszország) és **La Palma** (Spanyolország) – dolgozza ki és teszi közzé menetrendjeit 2019 nyaráig. A többi 20 sziget, amelyek Írországban, Görögországban, Spanyolországban, Franciaországban, Horvátországban, Olaszországban, Portugáliában, Finnországban, Svédországban és az Egyesült Királyságban található, 2020 nyaráig végzik el ugyanezt a munkát.

A 26 szigetet az alapján választották ki, hogy milyen potenciál rejlik bennük a kiváló minőségű átállási folyamat létrehozására a titkárság támogatásával. Annak érdekében, hogy az elkövetkezendő években a lehető legtöbb európai sziget számára inspiráló példaként szolgáljanak, különleges figyelmet szenteltek annak, hogy rendkívül változó földrajzi és kontextuális feltételeket lefedő szigeteket válasszanak ki.

A tiszta energiába történő beruházásokhoz – többek között a szigetekre is – szükséges uniós finanszírozás például a kohéziós politika, a Horizont 2020 kezdeményezés, a LIFE program, az Európai Stratégiai Beruházási Alap és az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz révén érhető el.

1) Észtország, Görögország, Spanyolország, Németország, Dánia, Franciaország, Horvátország, Írország, Olaszország, Ciprus, Málta, Portugália, Svédország, Finnország

MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK GÖRÖGORSZÁG AGIOS EFSTRATIOS („AI STRATIS”) SZIGETÉN

Az ERFA által társfinanszírozott „Ai Stratis Green Island” (zöld sziget) projekt célja, hogy a sziget energiafogyasztásának legalább 85%-a szél- és fotovoltaikus rendszerek által generált forrásból származzon. A kontinensről távolra eső számos többi görög szigethez hasonlóan Ai Stratis nem kapcsolódik a nemzeti villamosenergia-átviteli hálózathoz. Eddig egy állami tulajdonban lévő vállalkozás által működtetett dízelüzemű generátorokból nyerte az áramot. A szigeten szélérőműveket és fotovoltaikus rendszereket is telepítenek.

A villamos energiát egy hatalmas turbina és a fotovoltaikus park termeli, a felesleget hőenergiává alakítják, és tartályokban tárolják. Az új távfűtési hálózat kiépítésével a rendszer hőenergiával látja el a sziget épületeit és házait. A 2017-ben indult projekt teljes költségvetése 8,5 millió EUR, és várhatóan 2022-ben fejeződik be (a tesztüzemmel együtt). Eddig létrehozták a jogszabályokat a projekt kísérleti projektként történő minősítésére, elvégezték a hibrid állomással és a távfűtéssel kapcsolatos tanulmányokat, és konzultáltak a releváns érdekelt felekkel az energiahálózatok összekapcsolása, az irányítás és az árazás tekintetében.

Testreszabott kohéziós politikai támogatás

A Tiszta energia az EU szigeteinek kezdeményezés rendkívül jól illeszkedik a kohéziós politika gazdasági, társadalmi és területi kohézióval kapcsolatos átfogó célkitűzéseire. A szakpolitika kulcsfontosságú módon járul hozzá az energiaunió helyi szintű megvalósításához, ideértve az uniós szigeteket is.

Idetartoznak az energiahatékonyságba, a megújuló energiába, az intelligens energiaipari infrastruktúrába és a szén-dioxidmentes szállítási ágazat felé történő elmozdulásba, valamint

az alacsony szén-dioxid-kibocsátású kutatásba és az innovációba történő beruházások. Ezek a beruházások nem csupán az energiaunió céljainak eléréséhez, valamint az uniós éghajlat-változási és energetikai célkitűzések tagállami megvalósításához járulnak majd hozzá, hanem ösztönzőleg fognak hatni a regionális fejlesztésre, a versenyképességre, a munkahelyteremtésre és növekedésre, miközben megoldást kínálnak az energiaszegénységre, és fokozzák az energiaellátás megbízhatóságát. Ezek az előnyök a szigetek számára is rendkívül fontosak.

A kohéziós politika a természeténél fogva strukturális és hosszú távú választ ad a különböző régiók – többek között a szigetek – előtt álló kihívásokra. A programok testreszabott, a helyszínen lévő kulcsfontosságú szereplőkkel partnerségben kidolgozott megközelítést, valamint a változó körülményekhez történő igazodást tesznek lehetővé.

Számos sziget számára különösen fontos elem lehet az is, hogy a kohéziós politika különös hangsúlyt helyez a helyalapú innovációra, az intelligens szakosodási stratégiákra építve. Így

a fő uniós szakpolitika aktívan támogatja a területi kohéziót, és hosszú távú beruházásokat végez a földrajzi sajátosságokkal rendelkező területeken.

Az Alpok-, a balti-tengeri, a Duna és az adriai- és jón-tengeri régiót felölelő uniós makroregionális stratégiák, valamint az európai területi együttműködés (az Interreg) ugyancsak fontos szerepet játszhatnak az energetikai kérdések további előmozdításában és támogatásában, ideértve a szigetek közötti tudás- és tapasztalatcserét.

ÚTON A TISZTÁBB KÖZLEKEDÉS FELÉ – GOTLAND, SVÉDORSZÁG

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap által társfinanszírozott Fenntartható közlekedés projekt célja, hogy növelje az energiahatékonyságot és csökkentse az üvegházhatásúgáz-kibocsátást Gotland szigetén. A projekt különös figyelmet fordít arra a nemzeti célkitűzésre, amelynek értelmében Svédország 2030-ra 70%-kal csökkenteni akarja a közlekedési ágazatból származó éghajlat-változási hatásokat. A projekt célja azon kis- és középvállalkozások elérése, amelyek közvetlenül a közúti fuvarozásban vagy az ipari vagy építőipari célokra használt gépekkel dolgoznak. A cél e vállalkozások

támogatása abban, hogy javítsák az energiahatékonyság elérésében végzett munkájukat előadások, műhelytalálkozók megszervezésével, valamint energiahatékonysági tanácsadással. A projekt újabb ága a tömegközlekedés további használatára összpontosít, ideértve a jobb intermodális mobilitási megoldásokat is. A 2018 és 2021 között működő projekt teljes költségvetése körülbelül 1 millió EUR. A Fenntartható közlekedés projekt hosszabb távú célja a közlekedésből származó éghajlat-változási hatások csökkentése a szigeten a nagyobb energiahatékonysággal és a megújuló energia fokozottabb használatával.

<https://klimatsynk.se/projektportfoljer/hallbara-transporter/hallbara-transporter.html>

SZICÍLIA ÉS MÁLTA EGYÜTTMŰKÖDNEK A MEGÚJULÓ ENERGIÁVAL KAPCSOLATOS SZAKADÉK ÁTHIDALÁSA ÉRDEKÉBEN

Az ERFA által társfinanszírozott Megújulóenergia-forgatókönyvek a szigeteken (Renewable Energy Scenarios in Islands) projekt közös stratégiákat fogalmazott meg azon szakadék áthidalására, amely elválasztja Szicíliát és Máltát a megújuló energia felhasználására vonatkozó uniós átlagtól, és támogatja a technológiatranszfert és a bevált gyakorlatok megosztását. Ezenkívül intézkedéseket hoztak az energetikai stratégiák környezeti és társadalmi-gazdasági szempontból történő összehasonlítása és értékelése érdekében, valamint a megújuló energiaforrások nagyobb elterjedését előmozdító cselekvési terv meghatározásában és végrehajtásában.

A projekt a megújuló energiaforrások felhasználásához kapcsolódó környezeti, társadalmi-gazdasági adatbankot hozott létre, a megújuló energiát feltérképező atlasz pedig bemutatja a máltai területek és a szicíliai Agrigento és Ragusa megyék létesítményeit és bevált gyakorlatait. A bevált gyakorlatok cseréjét és terjesztését a megújuló energiákkal kapcsolatos két tanulmányút is elősegítette, amelynek során az egyetemi hallgatóknak és a kutatóknak bemutatták a megújuló energiát használó legjelentősebb üzemeket. Egy energetikai fórum, egy plenáris ülés formájában megszervezett műhelytalálkozó és négy érdekképviseleti csoport (vállalkozók, mérnökök, politikusok és polgárok) létrehozása ugyancsak megújuló energiával kapcsolatos végrehajtási stratégiákat eredményezett. Végül pedig mindkét területen létrehoztak egy, a megújuló energiával kapcsolatos, információcserén alapuló és határokon átnyúló hálózatot, amelynek célja a megújuló energiával kapcsolatos tájékoztatás és tudatosság növelése. A projekt 2011 és 2012 között működött összesen 0,6 millió EUR értékű költségvetéssel.

<https://bit.ly/2TLqZ76>

A helyszíni, kiváló minőségű energetikai projektek megvalósítása kulcsfontosságú a sikerhez, és nem utolsósorban kézzelfogható javulást hoz a polgárok és a vállalkozások számára, valamint felgyorsítja az uniós szigetek szén-dioxid-mentesítését. Ebben az összefüggésben a Tiszta energia az EU szigeteinek című kezdeményezés keretében végzett munka különösen hasznos lehet. A tiszta energiára történő átállási menetrendek kidolgozása, a kapacitásépítés és a technikai támogatás a résztvevő szigetek számára, valamint a tapasztalatok és az ötletek egymással történő megosztása hatékony mód lehet az olyan, jó minőségű projektekből álló sorozat létrehozására, amelyek a kohéziós politika általi társfinanszírozásra pályázhatnak.

A spanyolországi **Menorca** például azon dolgozik, hogy tovább javítsa és frissítse 2030-as széntelenítési stratégiáját, és a fenti kísérleti régiók egyikéként támogatást kap a titkárságtól. A széntelenítési stratégia rendkívül előrehaladott, és a célja, hogy 2030-ra a villamosenergia-termelés 85 %-a megújuló energiaforrásokból származzon, valamint hogy jelentősen csökkentse a fosszilis tüzelőanyagok használatát a közlekedés és az épületek villamosításában, olyan átfogó intézkedéscsomag végrehajtásával, amely a villamosenergia-rendszert képessé tenné a megújuló energia ilyen nagy mértékű kezelésére, ideértve az akkumulátoros energiatárolást is. Ezenkívül egy sor járulékos előny megvalósítását is célul tűzte ki, ideértve

az ellátás biztonságát, a társadalmi részvételt, a helyi gazdaságra és munkahelyekre gyakorolt előnyöket, a környezeti fenntarthatóságot és a sziget táji örökségébe történő integrációt, mivel Menorca az UNESCO-programban bioszféra-rezervátumnak minősül.

A Bizottság ezeket az erőfeszítéseket közvetlenebb módon is támogatja azzal, hogy megbeszéléseket folytat a stratégia megvalósításával, az uniós finanszírozás – többek között az ERFA-támogatás – felhasználásának maximalizálásával, valamint a magánberuházások ösztönzésével kapcsolatban. A Regionális és Várospolitikai, valamint az Energiaügyi Főigazgatóság képviselői közös látogatást tettek 2019 januárjában a munka támogatása érdekében, a cserék pedig folytatódnak.

A kohéziós politika az egyik legfontosabb finanszírozási forrás a legkülső régiók számára az energiarendszerük átalakításában. A 2017 októberében elfogadott, a legkülső régiókra vonatkozó stratégiát tartalmazó közleményben foglalt kötelezettségvállalást követően, amelynek értelmében a Tiszta energiát az EU szigeteinek című kezdeményezés keretében az e régiók által kidolgozott bevált gyakorlatokat az EU egészében és nemzetközi szinten általánosan érvényesítik, a szigetek kiemelkedő szerepet töltenek be ebben a kezdeményezésben.

Például a legkülső régiók elnöki értekezletének elnökségi tisztét betöltő **Kanári-szigetek** a második Tiszta energiát az EU szigeteinek című fórumnak adott otthont, ahol az összes legkülső régió bemutathatta az energiaügy területén elért bevált gyakorlatait. Újabb példaként említhető Réunion szigete, amely a Bizottság és a francia nemzeti közigazgatási szervek képviselőivel közösen a közleményben javasolt új kormányzási eszközzel próbálkozott az energetikai áttérés felgyorsítása érdekében.

Beruházás az energiarendszer átalakításába

Ami a jövőt illeti, a Bizottság javaslata a kohéziós politika következő, 2021 és 2027 közötti pénzügyi időszakára vonatkozóan azon prioritások hangsúlyozása, amelyek segítik Európát versenyképessége megőrzésében, valamint a globalizációhoz és a technológiai változásokhoz való alkalmazkodásban, ideértve a tiszta energiára történő átálláshoz kapcsolódó kihívásokat.

A tiszta és méltányos energiaátállítás ösztönzése és előmozdítása érdekében jelentős összegeket kötelezően a zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású Európát megcélzó szakpolitikai célkitűzésekre kell összpontosítani, ideértve az energiahatékonyságba, a megújuló energiába és a helyi szintű intelligens energiarendszerekbe, -hálózatokba és -tárolási rendszerekbe történő beruházásokat is.

A javaslat ezenkívül rendelkezik a strukturális átalakuláshoz – mint például a tiszta energiára történő áttéréshez – kapcsolódó szélesebb körű kihívások kezeléséhez szükséges, igencsak jelentős támogatásról is. Idetartoznak a gazdasági diverzifikációs támogatások, például a kis- és középvállalkozások, az üzleti inkubátorházak, az innováció és az iparágak és kutatók együttműködésének, a kapacitásépítés és a készségek fejlesztésének támogatása, valamint a fenntartható közlekedés és a társadalmi befogadás támogatása.

Mindezen lehetőségek segítségével a kohéziós politika segíti a tagállamokat és a régiókat, ideértve a szigeteket is, hogy célirányos és testre szabott módon jelezhessék előre és kezelhessék a tiszta energiára történő átállással kapcsolatos strukturális változásokhoz kapcsolódó kihívások és egyéb aktuális kihívások következményeit. A különböző helyi körülmények gyakran nem teszik lehetővé az univerzális megoldásokat, a támogatásnak helyalapúnak kell lennie, amely integrált válaszokat nyújt a helyi szükségletekre. A kohéziós politika képes arra, hogy jelentős hajtóerőként működjön a diverzifikáció előmozdításában és az értéklánc fejlesztésében az uniós régiókban, különösen a régiók intelligens szakosodási stratégiáira alapozva.

A kohéziós politika programjai következő generációjának előkészítése tükrében az európai szemeszter 2019-es országjelentései és a hozzájuk kapcsolódó, a 2021–2027-es kohéziós politikai finanszírozásról szóló beruházási útmutatási melléklet a releváns helyzetekben kiemeli a szigetekre lévő tiszta energia fontosságát.

Felkérjük az EU-ban lévő összes szigetet arra, hogy fedezzék fel a kohéziós politikai támogatás keretén belül a szentelenítésükre rendelkezésre álló valamennyi lehetőséget – a jelenlegi időszakban és a következőben egyaránt. ■

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

<https://europa.eu/!Cq49rt>

<https://euislands.eu/clean-energy-islands-start>